

QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plaça Constitució, 9.
 DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 81.º

Lo REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d' exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	} Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja (50 —)	— — —	1'25 „	
Un quart (25 —)	— — —	0'65 „	
Un vuytè (12 —)	— — —	0'35 „	

S' envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

Una de las notas més incultas y qué fan apa-reixer a Espanya com a un país semi-bàrbar es la inhumana diversió de las corridas de toros.
Pi y Margall

No 's tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs — Pagos a la bestreta — S' admeten sellos de correu y documents de fácil cobrança.

SELVATJISME Y ESPANYOLISME

Devant del escarni de nostres sentiments patriòtics y humanitaris, y ab ocasió de sagellar-se en aquesta ciutat catalana, ahont surt accidentalment aquest modest quinzenari, la nota infamant y la marca oprobiosa de selvatjisme y d' espanyolisme qué porta en sí la diversió de las corridas de toros, devèm fer constar nostre més enèrgica protesta.

Lo REGIONALISTA dónchs en nom de la Pàtria catalana, de la civilització y de la cultura, de la estètica y del bon gust, de la moral y del cristianisme, del art y del ordre social, protesta enèrgicament contra la implantació de semblant diversió propia sols de paysos incultes, y reitera sos desitjos de qué sia prompte lo triomf de nostra Causa, perque aytals insults y atentats no sian possibles en terra catalana.

Y fa constar que si ser espanyol vol dir, protegir y enlayrar aquesta bàrbara costum los regionalistas no son ni podrèm esser may espanyols.

Protestém per fi de l' insult que 's fa a Girona
LA REDACCIÓ.

Las corridas de toros jutjadas per castellans

L' any 1876 la «Societat protectora d' animals y plantas» de Cádiz obrí un concurs per otorgar un premi de 500 pessetas, ofert per una dama estrangera a la millor Memoria contra las corridas de toros.

Se presentaren molts treballs, y entr' ells obtingueren el premi la *Memoria sobre los absurdos, males, peligros y otros excesos de las corridas de toros*, escrita per D. Manel Navarro Murillo, y 'l primer y 'l segon accésit respectivament, la *Memoria contra las corridas de toros*, de D. Fernando de Anton, y la *Memoria contra las corridas de toros; sus inconvenientes y perjuicios*, original del Excm. Sr. D. Antoni de Guerola.

Aném a transcriure alguns párrafos d' aquets treballs, procurant traduhirlos fidelment que essent escrits per castellans no se 'ls pot considerar produhits per la passió patriòtica, y al propi temps, possehiexen

un valor qué no tindrian si sos autors no pertenesquesin al mateix poble qué té per diversió característica l' espectacle sanguinari qué combaten.

De la *Memoria* de D. Manel Navarro son els párrafos qué segucixen, triats aisladament d' entre 'ls que 'ns han semblat millors y ab significació propia:

«Per defensar las corridas de toros es precís estar obcecat o patir de ceguera intelectual y moral.»

«No importa qué 'l territori espanyol estiga sembrat de plassas de toros y qué hi hagi un veritable frenessí per aquesta diversió. ¡Res d' aixó importa per qué morin las corridas de toros! Perque dessota la seva capa d' or fals, hi ha 'l gèrmen de sa decadencia, qué fereix mortalment la costum y retréu d' ella una gran part de la societat, qué vol 'probar' al mon qué l' Africa no comensa als Pirineus. Aquest gèrmen es la barbarie qué portan en sí; l' aberració intelectual qu' acusan; el desequilibri moral que produheixen; efectes tots contraris a la cultura europea, a que 'ns arrastra necessàriament la corrent del sigle....»

«La causa actual de las corridas de toros es la indolencia meridional per entrar en l' avens. Però, com aquesta causa no es essencial, per aixó afirmém que 'ls toros han mort per l' home ilusirat, y qué 'l gèrmen de sa decadencia 'ls ve minant desde fa temps, malgrat de qué als ulls de la gent vulgar las corridas han arriyat avuy a son major grau d' esplendor, qué es una doble rahó perque decayguin.»

«Solzament el capritxo del poble, al qual las lleys no posan un frè racional, pot conservar aquestas antigualas qué morirán pel ridícul.»

«El maltractar als animals ha sigut sempre una crueltat propia dels pobles hàrbaros.»

«Es precís tallar el cap d' aquesta hidra consuetudinaria (la diversió torera); es precís deixarla sense vida. La veuréu quan rebí 'ls primers cops redrearse, potent y altanera, defensant sas pretensions; la veuréu llensant diners y atronant ab la premsa lleugera y venal per deturnarnos y assustarnos; pero no temáu: está ferida de mort, y sas convulsions sols portarán sa ruina y descrédit, perque 'l seu fi es morir entre 'l sarcasme y 'l ridícul.»

«Fem la dissecció de las corridas de toros baix l' aspecte de la moral y de la religió.

Lo primer qué resulta es el perill en qu' está 'l torero de morir... La societat qué no priva a un individu dels medis qué poden causarli la mort, o qué gosar, o aparenta gosar en la perspectiva d' una tràgica escena d' aquesta classe, viola d' un cop tots els drets, fa escarni de la vida d' un home, ignorant o temerari, y falta a las obligacions de justicia y de caritat, cometent un atentat enorme contra las disposicions de la Providencia.

La societat es moralment homicida, y devant del Tribunal etern de la Justicia,... aquesta colectivitat está atrassadíssima, mentres son códich no estiga més conforme ab el Códich de aquella Justicia qué diu: *no fassis a un altre lo qué no vulgas per tú...*

Aixó en quan a la societat. En quan al torero, la moral té una paraula per calificar sa mort: la de *suicidi*... La mort buscada per temeritat, per fer alarde de destresa, o per altre cosa menos noble com el guany material per fugir de treballs penosos, es un crim horrible, qué si escapa a la justicia humana, no escaparà a la divina...

«Las corridas de toros son un foment del vici, sobre tot per las classes obreras...»

«Cóm vos anomenéu cristians, vosaltres, els qui gastéu els diners per una corrida, mentres pel camí neguéu una petita almoyna al pobre esparracat qué vos allarga 'l bras confiant en la vostra caritat?»

«Prediquéu la virtut, y en las corridas practiquéu 'l vici...; ohíu sermons sobre la mortificació de la carn y las abstinencias y dejunis, qué fan dócil al cos y enlayran l' ànima... y en las corridas pregonéu 'l playher de la materia y fomentéu 'l vici; alséu una esglesia y al devant una plassa de toros, foco de la galanteria alta y baixa y fins de la voluptuositat descarada...»

«Els toros se perpetúan per la ignorancia del poble....» «Las corridas son una sèrie de crims....» «¿Cóm es possible conjuminar els sentiments piadosos ab la crudeltat; els de la caritat ab el goig de veure al prohisme exposarse a un descuyt qué li costi la vida?»

«¿Quín es més bestia d' aquets tres sèrs qué 'l revolcan junts per terra, picador, cavall y toro? — pregunta un inglés qué presencia la corrida. Y l' espanyol enmudeix avergonyit, sent una gran repugnancia envers l' escena qué veu, mentres en el fons de l' ànima confessa qué aquesta costum es veritablement selvatje, i més selvatje qué 'ls epissodis del anfiteatre romá!»

«Son las corridas un absurdo filosófic, una retrogradació històrica, un crim moral, un sarcasme religiós, un atentat a la higiene, una incompatibilitat ab el Códich penal, un privilegi social, un monopoli del vici, un atac a la propietat, una traba per la industria remadera, una «stupenda dissipació económica, un consúm inútil del estalvi, y quelcom més.»

«Las carns dels toros son anti-higiénicas.» «Las corridas no poden esser incluídas entre 'ls espectacles artístichs, perque depravan el sentiment de la bellesa.»

«Las corridas si no fan cap be a la industria y al comers, en cambi 'ls hi fan molt mal.»

«Tot el qui 's tinga per ilusirat, virtuos o amant del progrés, deu abstenirse d' anar a las corridas de toros.»

« Els animals útils son un present de Déu al home; y aquest es un ingrát si 'l desprecia, maltractant, ferint per capritxo o fent patir per diversió a la inofensiva criatura que l' ajuda, y fins l'enriqueix y l'manté. »

« Las corridas de toros son un ultratge a la Providencia, un despreci de la seva obra, una monstruositat del home, que sols se compren en las edats primitives de la infancia social, quan no hi ha sentiments nobles, de cultura moral... »

« Els toreros y sos admiradors son caràcters subversius que engendran las classes socials més atressadas. »

« Las corridas de toros morirán. Sa sentència está escrita per la ciencia, per l' art, per la filosofia de la historia, per Déu y per la Naturalesa. »

Passém a la *Memoria* de D. Fernando de Anton

« Las corridas de toros foren prohibidas pels Pápas Pio V y Gregori XIII. »

« Fer objecte de diversió 'l presenciari la lluyta voluntaria d' un home ab una fera, en que 'l primer pot morir, mor algunas vegadas, y altres queda ferit, no sols es crudel y contrari a tot sentiment d' humanitat, sino qu' es immoral y anti-cristiá. La vida del home té prou valor, perque may el perill de pèrdre la puga ésser mirat ab indiferencia y molt menos ab plaher. »

« Al veure a un torero devant de la fera, figuris per un moment el més entusiasta taurómach que aquell homo fos son fill, son pare o son germá, y digui en conciencia, si no cridaría per apartarlo de tal perill y no s' indignaria contra 'l públich que 's gosés y 's divertís en presenciari semblant barbaritat... »

« El torero te esposa, fills o pares que mirarán o sabrán ab horror y ab pena 'l perill en que 's troba; y en bona lógica moral, no pot un espectacle ésser al mateix temps objecte de dolor pels uns y de diversió pels altres. »

« Potser se dirá que l' art de torerjar está tant perfeccionat que 'l perill escasseja.... A n' aixó responém que no es cert que 'l perill siga tant poch com volen suposar, (no hi ha més que llegir 'ls diaris durant la temporada de toros) y, ademés, quan un fet es possible y es una realitat moltes vegadas, no cal que 's repeteixi ab freqüencia pera que siga un argument poderós. »

« Isabel la Católica doná disposicions pera que en las corridas may fos possible 'l vessament de sang. En 1555 las Corts de Valladolid demanaren al rey la supressió de las corridas.... Carles III y Carles IV las prohibiren. »

« Els animals son criaturas de Déu, subjectes al home pera son servey y alimentació;... pero 'l dret del home a matarlos quan els necessitan o 'l perjudican, no s' estén a ferho per pura diversió y ab martiri. »

En aquest punt lo que 's veu a la plassa de toros es una contradicció constant ab lo que cada día succeheix fora d' allí. Si una colla de xicots agafa un auell o un gos y 'l martiriza, punxantlo, tallantli una pota o fentli altres mutilacions sagnantas, ¿no es veritat que aixó subleva d' indignació a tots els qui ho presencián? »

Dónchs, ¿quina diferencia hi ha entre noys que 's diverteixen maltractant crudelment a un auellet, y gent que pren per diversió 'l veure cavalls indefensos entregats ab els ulls tapats al furor del brau, y després a n' aquet mateix brau, picat, ferit, cremat y mort a estocadas, a voltas repetidas? Una diferencia hi ha, pero es contra l' home: el noy obra sense coneixement o ab escasa inteligencia y débils nocions de moral; l' home, actor o espectador en la plassa de toros, procedeix ab completas nocions de tot. »

« Hi ha en aquest sacrifici d' animals, fet sols per diversió bárbara, una destrucció inútil de riquesa productora, contraria als més elementals principis d' economia. »

« Els perjudicis que las corridas causan a las bonas costums son grans.. En ellas la generació jove apren a ésser escandalosa, a burlarse de l' autoritat, a no afectarse ab la vista de la sang vessada, a presenciari el torment d' animals indefensos, y a mirar las futilidades del art del torero ab preferencia a las sublímis inspiracions del art veritable y de tants altres objectes d' instrucció y d' útil esbarjo... »

Hi ha sobre tot un sentiment que s' esmortueix ab l' afició als toros, y es cabalment un dels que més convé fomentar. Tal es la compassió, base de la bene-

volencia y de la caritat. Acostumant al home a espectacles repugnants y sanguinosos, s' endureix son cor y se li pren en impulsos de bondad lo que li infiltra en egoisme y en insensibilitat... »

Després d' exposar la significació y 'ls resultats de las corridas de toros consideradas baix els aspectes económic, relligiós, moral, artístich, higienich y social, resumeix y sintetisa 'l seu estudi en els següents párrafos:

« 1.ª Las corridas de toros son anti-económicas, perque ocasionan considerables gastos a las classes jornaleras, las quals derrotxan en algunas horas de deliri lo guany de la setmana; perque las aparta del treball, deixant un vuyt en la producció nacional; perque mentres quedan en projecte innombrables obras d' utilitat pública, se gastan milions en la construcció de plassas de toros, inútils per la producció y per l' art; y perque 's perden toros y cavalls per el barbre plaher d' uns instants, que podrian ésser utilíssims a la Agricultura y a la Industria. »

« 2.ª Son anti-religiosas, perque 'ls dias festius han sigut consagrats per la Esglesia al descans, a la práctica de la virtud y a la pietat y no a uns espectacles que exaltan las malas passions del públich, que motivan desordres y excessos escandalosos, y son, en fi, la veritable apoteosis del barbarisme, degradació y decadencia d' un poble. »

« 3.ª Son immorals, perque rebaixan la dignitat del home, el qual exposa sa vida pel miserable interés o per satisfacer els bestials instints dels espectadores; perque 's fa alarde de brutalitat y desenfrenat y s' inmolan crudelment animals utilíssims, en mitj de la pública gatsara y estúpil divertimnt. »

« 4.ª Son anti-higiénicas, perque fatigan els orguens respiratoris y circulatoris, no sols per la cridoria y natural emoció, sino també pels excessos de tot género que originan, provocant llesions més o menys graves en lo cos humá. »

« 5.ª Son anti-políticas, perque predisposan al públich a la rebeldia, exaltantlo a vessar sang y provocant desacats a l' autoritat. »

« 6.ª Son anti-sociales, perque las classes altas, trahen de sa natural posició a homes generalment educats en els escorxadors, quins els hi comunican sas costums y fins son llenguatge, introduhint fins en las conversas formals, un tecnicisme taurómach ridícul y xabacá; apartan a la societat dels centres literaris, y l' incitan a contemplar escenas de crudelitat y selvajisme, impropias d' un país civilisat. »

« 7.ª No tenen terme de comparació ab el pugilat, perque aquest no constituheix a Inglaterra y als Estats Units una festa nacional, sino qu' es un delictu penat per las lleys y perseguit per las autoritats; de manera que quan se celebra, es burlant la vigilancia de la policia, essent ademés reprobado unanimament en tots dos paissos. Y, per últim, si hi hagués terme de comparació, ¿s' escusarian per aixó las corridas de toros? ¿justificaria una barbarie l' altre barbarie? »

(Fixinse en l' anterior párrafo 'ls patrioters espanyols, que sempre ignorants, desconeixent el carácter del pugilat anglés y nort-america, 'l retrauen tot sovint per defensar el seu malehit espectacle nacional.)

« 8.ª No deuen subsistir perque constituheixin una nota característica del nostre Poble, (com l' autor es castellá se refereix al seu país) puig lo que 's deu mantenir es lo que reveli grandesas y virtuts, no crudels instints y hàbits de lluyta y escándol. »

« 9.ª No mantenen la virilitat del nostre poble, (lo poble castellá-andalús) perque aquesta existeix en altres paissos més avansats que 'l nostre; puig la energia d' una nació se sosté ab l' amor al treball, la dignitat personal, el sentiment del deber que produheix las virtuts privadas, font de las socials, constituhint unas y altres la veritable grandesa del individuó y la fortuna d' un poble. »

« 10.ª No deuen sacrificarse a la tradició y a la magnificencia d' un espectacle 'ls interessos morals y materials del país; puig en el primer cas, hauriam de retrocedir als torneigs, y en el segon als circos romans; en aquells podriam inspirarnos en la poesia caballeresca de la Edat mitja (cent vegadas més bella, podria dir l' autor, que la poesia dels revisters de toros), y en aquets, en las horribles pero grandiosas escenas en que ubriacaren de goig a Neron y Caligula, monstres de la historia. »

¿Cóm es possible sense oposarnos al esperit del

progrés, sostenir aquets espectacles que repugnan a la rahó y a la conciencia y que contribueixen a allunyaros (se refereix a la Espanya, y té rahó) del concert d' Europa? ¿D' Europa que sent ab horror o despreci la relació d' unas escenas més propias de la ferocitat africana que d' un poble que vol seguir el moviment de la civilisació moderna! »

Del temps del autor ensá, 'l mon (menos Espanya) ha avensat bon xich pel camí del progrés, y ja no es sols l' Europa la que s' escandalisa devant de la diversió espanyolista: en aquets días, un príncep asiatic, el rey de Siam, no ha tingut valor per contemplar a Madrid una corrida entera y s' ha escrutit al veure la barbarie d' aquesta diversió. »

¿Y encare continuará aquella gent mostrant a tots els estrangers de nota que visitan la funesta capital, las corridas de toros, com la nota més nacional y característica del país! ¿Y després s' estranyan de que nosaltres no siguem admiradors d' aquella Espanya, quins representants genuíns son els toreros... y els lladres de real ordre! »

De la *Memoria* del Exm. Sr. D. Antoni Guerola, última de las que 'ns hem proposat extractar, es tot lo que segueix:

« Hi ha personas que apartarian ab horror y ab indignació la vista d' un cotxero, per exemple, que castigues ab crudelitat al seu cavall; que refugirian de associarse a reulions de deu mil ánimas, ahont pogués haverhi dessordres y ahont de seguir hi hagués crits tumultuosos y paraulas insultants; y, no obstant, aqueixas mateixas personas, tractantse de corridas de toros, sembla que cambian de carácter y de sentiments, puig abandonan sos quefers y corran a la plassa, y gosan en veure pobres animals crudelment martiritzats, sers humans exposantse a perill de mort y potser rebentla en l' acte, reguers de sanch, asquerosas mutilacions de cavalls y horribles agonias mortals d' un toro, sacrificat al plaher del públich. »

« D' aquest fenómeno deduhim una conseqüencia, y es que en l' afició a las corridas de toros hi ha quelcom de borratxera sense opi ni vi, quelcom d' estravió del bon sentit moral, y quelcom, en fi, de veritable bojeria. »

¿Qui negará que las corridas de toros influheixen pera que 'l nostre poble (l' hispano-semitich) permaneixi quan menos, estacionari, y no progressi en un camí de millorament y de perfecció? »

« Las corridas son contrarias al ordre públich... La autoritat se veu rodejada d' alguns milers de personas, excitadas pel carácter y circunstancias de la festa, y, sobre tot, per la inexplicable e injustificada costum de que allí tot se fassi ab crits y ab esvalot, y quan li dona la gana ompla de dicteris y d' insults a la autoritat. »

Apenas hi ha població espanyola que no registri en sa historia política d' aquet sigle alteracions d' ordre públich que han comensat en la plassa de toros. »

« ¿Y que no es ridícula la situació del president, qu' assisteix allí més que com a representant de l' autoritat com a actor de la festa, obligat a dirigirla baix la constant amenssa de las iras populars? »

« Las corridas costan molt diner, qu' es capital perdut, puig no crea cap riquesa. »

« No creyém qu' estigan en majoria 'ls espanyols que defensen las corridas. Aqueixa concurrencia y aqueix mohimeut, es de la gent fressosa, en la qual hi ha aficionats als toros y altres que sols ho son a la concurrencia que 's véu a la plassa; y que acudint a un punt donat y a una hora marcada semblan ésser en major número. »

Pero encare que aixís no fos, encare que realment la majoria fos la defensora de la tauromaquia, tampoch ho admitiriam com a justificació de sa bondat. Si una cosa es esencialment dolenta, no la fa bona 'l que la defensi un número major dels que la combaten. »

« Se sol traure un argument de la presencia dels estrangers en las plassas de toros, quan venen a Espanya. Lo que fan els estrangers, moguts per la curiositat de veure un espectacle estrany y nou, es trobar tonaments per enrobustir les censuras que 'ns dirigeixen. »

« Responent a un altro argument (ja refutat en l' anterior Memoria), hi ha que fer notar que 'l pugilat anglés, no sols está penat per las lleys y es perseguit per l' autoritat, sino que la pena alcanza fins als espectadores. »

«Las corridas de toros, es un espectáculo insostenible devant dels principis de religió, de legislació, de política, de humanitat y de conveniencia pera la millor educació del poble espanyol.»

Hem acabat la tasca d'espigolar. Are, en vista del judici que'n formen els autors de las Memorias es tractadas, considerin els aficionats a las corridas de toros, si no tenim rahó al dirigitshi alguns calificatius ben coherents; y 'ls patrioters digan si no es justificat el nostre aborrimient a un país ahont una diversió tant selvatge, que no sols es permesa, sino fins presidida per l'autoritat.

ANTISEMITA.

L'asquerositat y l'immoralitat com a resultats y demés conseqüències del espectacle taurí

Desenrotllantse 'l flamenquisme, se van arrelant tots los vicis, se propagan totas las baixesas humanas, tot puja a compás: degradació y desvergonyiment, audacia y cinisme.

Lo llenguatge tabernari y de caló substituïeix al reposat y serio, la jerga brutal é inculta dels toreros y dels taurófills invadeix a totas las classes y a la premsa; los hàbits d'ociositat y de dilapidació deixan enrera y fan reduhir a sa mínima expressió, quant no 'ls anulan los hàbits del treball, lo sentiment del dever y l'amor a la dignitat humana.

Lo alcoholisme en progressió; en multiplicació los centres de joch y en increment los burdells. Lo cante flamenco invadint tot, teatre y escola, café y taller, salons y carrers, per arreu a l'ordre del dia.

Afalagant l'home sos instints materials ¿pot tenir ideas nobles y enlayradas?

Poguent menjar y divertir-se ¿quí pensa en l'avens y en la cultura? Ab pan y toros qui s' amohina en satisfer las necessitats morals y del esperit?

No's satisfá millor l'insaciable cor humá que ab apurar l'escala dels goigs y del plaher, oferint novyas libacions pera ofuscar lo magí, per no pensar en lo demá, y emogollantse als acorts d'un guitarró al costat d'una fembra de empuje?

Qui per aquesta pendent no devalla? afalagant los sentiments innobles, y propulsant los instints materials.

Lo coneixement de la vida que portan la majoria de la gent torera, y dels que diuen tenirne sanch o sia dels aficionats que senten l'art, sería una proba irrefragable de las afirmacions avans fetas.

L'influencia que reporta a totas las classes catalanas es terrible, tant a las enlayradas com a las treballadoras. De las primeres res dich, perqué ab més cultura que sembla haurian de tenir, més ho deuen compendrer. A las demés que preguntin si en altres payssos en que es lo prototipo nacional, (allí ab rahó verdadera), si abundan més las caixas d'empenyo o las d'estalvi, com se veuen concorregudas las escolas y ateneus, l'abundancia de tallers que hi han, y com están conresats sos camps.

Per acabar ja y reasumint, havent vist com hem vist en los números anteriors, que aquet espectacle es: la costum bárbara per excellencia; que eregeix lo salvajisme com a diversió, que caracteriza l'escándol com a sistema, que porta l'abjecció com a conseqüència, y que's distingeix en fi com dihem avuy per l'asquerositat e immoralitat de sos resultats; ¿será posible dónchs que 'ls catalans hi prestém nostre concurs y nostra assistencia?

¿Qué 'ls vehins d'aquesta ciutat ben catalana com ha probat en s'historia, s'aficionin a n'aquesta deshonrosa costum?

Si aixís no fos, triste pervindre que s'espera a n'aquesta ciutat, y a las demés poblacions que hi prengui carta de naturalesa.

Deu en quart lo dia (si es que aixó es possible) que sigan los toros una costum tan nacional com allí. allavors si que l'África comensará en los Pirineus y tota la Península será un presiri escapat; nostres camps uns hermitsos manxegos.

La Providencia sap si som dignes de semblant castich!

JOAN GIRONÍ.

Lo Cristianisme de las corridas de toros

Dedicat a las piadosas senyoras, y demés concurrents que assistirán a tan civilisadora y moral diversió.

(Dedicatoria de la Redacció.)

Avuy que sembla apoderarse de tothom la ignorancia en materias molt sérias y dignas de especial atenció, y que va cundint depressa, hó es que eridém la veu d'alerta (ademés que deber hi tenim) contra aquets incauts que's deixan arrasar per la estúpida corrent de la massa.

Devém exposar la significació de certs espectacles que per la gent desconeixedora de las tradicions catalanas y de nostra ciutat volém que prenguin carta de naturalesa y patent d'introducció.

Parlemne dónchs del cristianisme de las corridas de toros!

Posém a contribució testimonis gens sospitosos y fins, alguns forasters, perquè nosaltres no ho expressariam ab tanta justesa y ab tan colorit.

Y fins perquè destaqui lo vigorós del relléu, deixemho tal com s'escrigué (encare que aixó sia rompre ab la costum d'aquest quinzinari.)

Comensém ja. Del notable tractat y preuhat llibre moral pràctic que's digne d'esser llegit y empapat en lo cor de tot bon católich, del P. Brescianii de la Companyia La Entrada en el Mundo son las següents ratllas.

«A estos defensores de las corridas de toros dirijo yo as siguientes preguntas: — ¿Es ó no verdad que los lidiadores, por más que sean hábiles en su arte, y corporalmente bien dispuestos para ejercerlo con ventaja, se exponen á que un descuido, un error, una desgracia cualquiera les quite la vida en las astas del toro? ¿Es ó no verdad que este manifesto peligro en que se ponen, lejos de tener por objeto el hacer un servicio á Dios ni al prójimo, no reconoce más causa que el deseo de ganar dinero, divirtiendo al público á costa de su pellejo? ¿Puede un cristiano exponerse á perder su vida nada más que por divertir á la gente? Después preguntaria: — ¿Conviene á la dulzura y mansedumbre que deben resplandecer en un pueblo cristiano, ese espectáculo sangriento, y cuya bárbara condición es tal, que sólo cuando es más sangriento es más divertido? Las personas que hayan formado su inteligencia, su corazón y su buen gusto en la escuela cristiana, ¿pueden mirar sin horror ni remordimiento, sin repugnancia ni asco aquellos hombres afrontando la muerte por martirizar de mil maneras á un toro, y obligando cruelmente á un pobre caballo á sembrar la arena con sus tripas?»

Aun dado caso que los lidiadores sean tan diestros y afortunados que salgan sin lesión de la corrida, ¿qué cristiano puede divertirse viéndolos á cada instante en riesgo de muerte? Y aunque no se vea derramada la sangre de ningun hombre, ¿qué cristiano mira sin empacho, cuando ménos, el cuerpo ensangrentado, los miembros esparcidos, la convulsión de agonía de aquellos pobres animales, especialmente los caballos?

Esto en cuanto á la lidia en sí misma, y sin tomar en cuenta la clase y actitud del concurso en la plaza; pues verdaderamente que ni en palabras ni en obras se saca de él nada que no merezca cristiana reprobación. ¡Qué apretones tan irreverentes! ¡qué palabras tan obscenas! ¡qué gritería tan salvaje! ¡qué desprecio tan comun de todos los respetos humanos, y aun de la misma autoridad pública!

Y no bahlaré tampoco de los desórdenes de embriaguez y de gula, de libertinaje y de pendeñcias que suelen obligadamente preceder, acompañar y seguir al espectáculo. Aquello es el vicio bajo su aspecto más grosero; aquello son los instintos más innobles de la criatura humana, presentados con todo el aparato de una brutalidad artística.

Lo notable publicista y periodista católich senyor Clavarana, s'expresa en termes molt justos y adequats en el segon tomo de la Colección Selecta, y després de fer una pintura molt acabada y en forma molt amena de una corrida, de la qual sentim no tenir més espay per reproduhir y afegeix que 'l públich no acostuma a afartarse de sang y encara sol demanar un toro de gracia dihent:

«De gracia debía ahorcarse á quien tal pide, seguro de que la sociedad se ahorraria algún día mantenerlo en sus presidios; porque quien tanta pasión demuestra por ver sangre, no esquivará mucho la ocasión de derramarla. Pero, volviendo á nuestro asunto, decimos, que satisfecho ya el ilustrado público se echa á la calle, y hé aquí la hora de ver prácticamente lo civilizadora que es la tal función.»

La noche que separa las dos corridas es completa: debía de llamarse la noche del pecado mortal. Las tabernas, las casas de juego, y otras casas que no hay

para qué nombrar, realizan su negocio que han esperado con impaciencia un año entero. ¿Quién va á los toros y no disfruta de las delicias de Venus ó de Baco? Y en último caso, ¿quién más timorato, no aprovecha, lo que paga en la fonda procurando engullir la más alta dosis de manjares, siquiera, errando el cálculo, tenga después que gastar en purgas las ganancias que al fondista defraudó?

Así es, que el regreso es cargante, pero ¿qué importa? El hastío pasa, la grasa se dihere y el vino se evapora. La naturaleza tiene reacciones misteriosas para volver al cuerpo las fuerzas perdidas. Para lo que la naturaleza no tiene ningún secreto es para que vuelvan al cajón vacío los cuartos que se sacaron.»

Y després dona compte de la segona corrida que sol consistir en rahons domèstics per falta del diner llensat en la festa.

Com que de propòsit nos volém limitar a espigolar d'altri, y no pensém posar de manifest res de la nostra cullita per sa insuficiencia, preferint recalcar nos en veus mes autorizadas; no podém deixar de passar aquestas ratllas d'altra campeó de la activíssima propaganda católica actual.

Nos referim al Dr. Sardá, diu l'infatigable polemista en son folleto Las diversiones y la moral al tractar d'aquesta funesta diversió:

«Cuando, pues, os inciten el deseo ó la curiosidad á que entreis en estos recintos que con lujo y esplendor más dignos de otro objeto ha levantado al arte tauromáquico nuestra patria, única en el mundo que posee tan singulares monumentos; cuando vencidos por la pasión ó por la costumbre tomeis asiento en aquellos palcos y tendidos; entre aquella multitud verdaderamente ébria, porque la sangre embriaga como el vino, oyendo á nuestro rededor el clamoreo de un pueblo ávido de emociones fuertes, ante una fiera irritada y azuzada contra un hombre, á quien fuerzan á su vez á luchar con la fiera el amor propio, la profesión heredada ó un puñado de oro que ha recibido... allí mismo, en aquellas mismas gradas, prescindiendo de vuestros hábitos contraidos, no os acordeis siquiera de que sois español, pensad únicamente en que sois hombre y en que sois cristiano. Y reflexionad luego sobre lo que vais á ver allí ó lo que estais viendo, y decíos á vos mismo: «Si por divertirme yo fuese necesario que se derramase siquiera una lágrima, ¿tendria corazón para exigir se derramase ésta, á trueque de que pasase yo un buen rato? ¡Jamás! ¡jamás! os responderá al momento alarmado vuestro corazón. ¡No, no quisiera comprar á tal precio unos momentos de pasajero esparcimiento! No obstante, proseguid diciéndoos, el espectáculo que va á empezar puede costar y realmente ha costado mil veces, no lágrimas solas, sino sangre y vida á varios infelices. Tal vez hoy no será necesario para divertirme este cruel sacrificio, pero de todos modos las condiciones del espectáculo lo hacen posible y fácil. Destreza y valor no les faltan á los luchadores, pero aquí como en la guerra no son los cobardes los que más á menudo caen: al revés, la crónica tauromáquica me enseña que los más hábiles toreros han regado con su sangre el circo de sus proezas. Ahora bien. Si hubiese un hombre que por mi solo se expusiese de tal modo á la muerte por divertirme, ¿podría yo en conciencia consentirlo? ¿No? Luego tampoco debo contribuir con mi presencia á que la esponga por veinte ó cuarenta mil espectadores; pues lo que por uno es malo, lo es por un millon. La multitud no es más que la suma de unidades.» Y si teneis corazón verdaderamente cristiano, dudo que sigais fomentando con vuestro dinero y con vuestra presencia una diversion contra la cual debieran á porfía levantar una generosa cruzada todas las almas delicadas.»

Qué hem de dir per acabar? Hi haurá necessitat de qué fem cap comentari?

Nos sembla que 'ls magnífichs párrafos transcrits, d'entre los milenars que podríam aduhir, que omplenarian molts números de aquest simpátic quinzinari, no'n necessitan.

Ab ells sols y ab l'autoritat que venen apoyats, un ánima verament cristiana per engegada que estigui, per ofascada que's trobi sa inteligencia, ab una forta vena, tapats els ulls de la rahó, ha de compendre en quanta oposició se trobau ab la pietat, y si es possible compaginarla ab aquets divertiments que després de perjudicar a la salut corporal, poden fer perdre per in æternum la del esperit.

Pero si fins a tal punt arrivés sa obcecació que avisats, tinguesen ulls y no vejesen, orelles y no no sentissin, com diu l'Esriptura, alashoras les hi recordarém, y ab aixó terminém aquets recull d'avisos, que l'Iglesia nostra Mare amorosa, vetllant per sos fills, may ha mirat ab bons ulls aquestas brutals y bárbaras costums.

Ans al contrari, arriba a no concedir sepultura sagrada als que morint en aytal divertiment no han tingut temps de reconciliar-se ab Ella o persis-

teixen en sos erros, *tanquam manifesti peccatores* y ab animo de continuar lluytant, *si accedit animo pugandi.*

Las Decretals son ben claras sobre aquest punt. Tot lo titol XIII del llibre 5 ve ocupantsen, al costat dels torneigs y demés sagnosos divertiments.

Las penas canónicas arriban fins a las autoritats que han permés la festa, s'hi celebrantse aquesta en dia festiu y habenthi perill de mort pels qui prenen part, realment s'en han ocasionat, en quin cas incurreixen en excomuniions, sancionadas per Gregori XIII y Clement VIII.

Penas canónicas s'han fulminat per fi, per los Sants Pares Clement V y S. Pio V de la Séu Apostólica, contra aquestas abominables y may prou execradas diversions, fentse lo propi y ab la anuencia pontificia en varis concilis quins cánons son ben eloqüents com los de Viena.

¿Son o no pecaminosas?

J. C. PVRE.

Una supervivencia de ferocitat primitiva

LAS CORRIDAS DE TOROS, creyém que son a la vegada causa y efecte de la ferocitat ibérica. Efecte perquè's necessita ser verdaderament crudel per anar al torin a veure un espectáculo ahont tota l'emoció estriba sempre en la mort; mort de cavalls, mort del toro, y perill de mort dels *toreros*. Allí res de l'emoció de la vida, de l'augment de la mateixa, d'aquest estat superior de la sensibilitat que procura l'art en totes sas manifestacions. Sang y mort, y sempre lo mateix, ab una monotonia horrible. Tot se reduheix a ansia y sustos encaixats en la mateixa divisió de picas, capas, banderillas, mort y arrastre. Volen res més monótono y més crudel?

Y aixó es propagat y fomentat com espetacle nacional produheix l'acostumament del poble als horrors. A forsa de veuren s'arriba a no horrorisarse de res. Las ferocitats presentadas com espectáculo acaban per afavorir l'atavisme de la bestia carnícera en l'home, la rahó s'atenúa devant la impressió sagnanta. La sensibilitat s'embota, l'sentiment desapareix. De l'home sols ne queda l'animal selvatge.

Y d'aixó ne volen fer un espectáculo patriótic! Valenta pátria la que s'caracterisa per tals espetacles. — *Panem et circences* deyan los romans de la decadencia. *Pan y toros* diuen los de las postimerias borbónicas. A quant els barbres? No, aquets no vindrán, perquè ya els tenim dintre.

POMPEU GENER.

¿L'implantació de Plassas de Toros a Catalunya es beneficiosa?

Molt s'ha parlat aquets días ab ocasió d'estar prompte a inaugurar-se una *Plaza de Toros* a Girona, de si las corridas d'aquets animals eran o no, beneficiosas per las poblacions.

Los que tenim ver amor a la Pátria Catalana, hem vist ab sentiment la tossudoneria d'uns quants ilusos que cegats per los vicis y concupiscencias de la gent que més aborrim, pretenen agermanar nostres bellas y honradas costums ab espectáculo tan depravat com sanguinari.

Aqueixa mateixa taifa de renegats de la terra que han nascut son los que prevalentse de l'afluencia de forasters que reporta l'anunci d'una fira o festa en las poblacions catalanas, suposan que aytals festas resultan esser més concorregudas si s'hi donan corridas d'aquestas bestias. Los que aixó diuen, es que ignoran per complet que dintre Catalunya no hi ha poble ni poblet ahont no s'celebri la seva tradicional fira, festa o aplech en honor a tal o cual sant, aquestas festas que en res oponen a la moralitat avans al contrari, son tradicionals, y sempre s'han vist concorregudas sense necessitat de requincallas.

L'excés de gent que porta l'anunci d'una corrida de toros, la constituheix en generalitat las sangoneras que en totes las poblacions hi ha, que sens mirar lo que emmatlleven, fan esforços per recullir unas cuantas pessetas per portarlas a n'aquells que se las enduhen una mica més enllá del Ebro.

¿Ahont son donchs los beneficis que ens portan els toros o toreros?

Lo que nosaltres no ni veyém cap; s'ho mirin per allá hont vulguin los més entusiastas espanyolistas, a menos que contin per beneficis, las suhadas del pobre pagés que per no poguer comprar a més alt preu los caballs qué malan ab martiri, es veu obligat a afanyar son treball ab lo seu cos.

Per acabar; aquets que tant rics nos volen fer ab l'implantació de *Plazas de Toros* los hi reco-

mano donguin una ullada per los Estats més rics y adelantats, y veuran que ni cap d'ells han permés semblant espectáculo; per lo contrari, hi hem vist aixecar cada día més, novas industrias y escolas.

En cambi, a n'els payssos que més plassas si aixecan, son los més pobres y més atrassats o sino qu'ho diguin aquets pobles andalussos que acostantse a l'hivern necessitan los socorros del govern per no morir-se de fam.

¡Bonich contrast!

Desenganyintse, la Nació Catalana adelantada com la que més y de gran amor al treball, no podrà lligar may ab los vicis y flamenquismes d'un país atrassat.

JULI LAVERNY.

BARREJA

Los *castanyolas* s'empenyan en demostrar que son barbres.

Així que, quant un extranger important visita aquet desballestat é incult Estat, de primer entuvi ja li ensenyan la festa de las banyas.

Al rey de Siam, també li volgueren ensenyar; lo bon home (¡diguinli atrassat!) se va horroritzar.

Pretextant que havia de fer alguna diligencia va deixar la *plaza* a mitja festa. Fins un de sos acompanyants va desmayarse.

Ja ho veuen fins los monarcas asiáticos y pagans tenen mes humanitat que ells.

* *

Ab lo embaixador *yankee* (que també deu esser una bona persona) varen fer dos cuartos del mateix. Pero ell va fer constar sa protesta y fins va dirli que extranyava que l'portessin en llochs aixís.

Y que may més, posaria los peus en actes semblants.

Vagintlos dihent *tocinos*. Lo que ns ha vingut més de nou en aixó, es que l'andalussa *Publicitat* ho tiri en cara al govern.

Recomanem als batlles de ls pobles de Catalunya se fixin be ab aquesta llisteta de paraulas que hem cassat en los cartells de las festas majors de d ferents pobles catalans, perquè además d'altras rahons que no son del cas donar aquí, resulta esser obra d'un poble faltat de cultura l'usar duas llenguas d'una manera tant estrafalaria y municipal.

Ball de bastons, passada de cocas, xiquets de Valls, cerca vila, sardanas llargas, llevant de taula, l'hereu y la pubilla, ball pla, cossos, la tornaboda, ball de valenzianets, matinadas, sarr-tija, grandes bailes con orquesta a ca'l Pelat, etra. etra.

Apart aixó, be sabrán los batlles, que ls sermons se fan en catalá, que ls certamins literaris, ho son desde l'cartell fins al discurs de clausura, que las festas populars totes portan ben infiltrat l'ayre de la terra..... y en fi, que resulta ridicul, convidar en castellá y cobrar-se ls cuartos de ls forasters en catalá. *No asa fino.*

* *

Pero tot aixó pel nostre Ajuntament *modelo* deuen ser romanos, quant en tant punible olvit té a nostra materna llengua, excluhida de las sessions, y dels programas y festas totes en que intervé, patrocinant las *corridas de toros* que dintre poch y per desgracia aquí se celebrarán, y lo que's més vergonyós e indigne encare, anunciants y fent la propaganda en los cartells oficials que hem vist (dit de pas, plens d'erradas y fets a Valencia com si aquí no hi haguessen bons tipografos) plantats pels carrers.

¿Es aixó un Ajuntament catalá, o be el d'un poble calent d'Andalusia?

¿Que s'ha pensat que aquí ns volém convertir en una sucursal d'aquellas regions de la Moreria castellana?

CRÓNICA REGIONALISTA

Los nostres llegidors no estranyarán que donguém preferent atenció en aquest número al espectáculo *bestial*, donchs lo present surt en lo mateix dia tristement memorable de l'implantació en aquesta ciutat d'una diversió que constituheix una vergonya en terra catalana. Será donchs l'epilech de la campanya empresa que si altre resultat no hagués donat, tindriam la satisfacció de haver fet veurer y compendrer a alguns catalans, (que deber hi tenim), la significació que aquí té: lo de coneixer quins son sos defensors y apologistas, que per cert

tenen un valor ben escás, y als catalans que rebutjan sa dignitat assistint a n'aquets inmorals divertiments; y en darrer cas fer empassar molta bilis als representant de la colonia *hidalgo-burocrática* que aixopluguém y mantenim en nostra població. No tot han d'esser alegrías pera ells. Val la pena que de tant en tant se ls destorbi la digestió, o que se ls hi proporcioni algún vomitiu, com aixís procurém, que ls ho fassi tornar a la boca.

Que aixó ho hem conseguit en part, son las diatribas que diuen de nosaltres, las amenassas que ns fet, tant de paraula com escrit, y ls anónims (valents!) que ns han enviat; lo propi que sas reiteradas amenassas de empaperarnos.

Nosaltres com a única resposta, es que continuarem més que may fustigantlos y desentranyant sas baixesas y miserias, y propagar ab més dalit nostres redemptors ideals.

Per lo demés, calma, que prenguin *tila*, forsa *tila*.

En lo present número inserlem un article que nostres llegidors podran assaborir, degut a la ploma d'un modest com il·lustrat sacerdot ayman com qui més de nostra Causa, que ha volgut honrar nostres columnas ab sa col·laboració y contribuir a l'impugnació de las anti-morals corridas de toros.

Sols hem de fer constar nostre agrahiment per la felicitació sincera que ns fa en sa carta per la campanya empresa y animantnos a continuarla.

Nos planyém de que s'excesiva modestia no ns permeti publicar son nom.

Igualment nos hem vist afavorit ab la col·laboració del genial escriptor nostre amic en Pompeu Gener.

Sentim no disposar de més espay y de més temps pera publicar los molts treballs que ns han honrat varis col·laboradors y escriptors. Hem tingut de retirar molt d'original, algun ja compost. A tots que ns dispensin.

— Nostre bon company de causa, en Juliá Bohigas, Director de las Escuelas Parroquials de Santa Agna de Barcelona, además dels cursos de Literatura y Gramática catalanas que s'enclóheren en lo programa de ditas Escuelas l'any passat, s'hi han afegit en lo present, un curs de Geografía é Historia de Catalunya.

Aquesta prova d'amor a las cosas de la terra ab que se ns manifesta el Sr. Bohigas, es digne del agrahiment dels catalans, y principalment de tots aquells que, com nosaltres, se dedican ab entusiasme, al desveltament de la nostra Pátria.

CANTARELLAS TAURÓFILAS

La diversió més abjecta o espectáculo *neccional* no es possible que l'estimicor catalá ben honrat.

* *

La deixém per los *hidalgos* que no parlan cristiá la gentota d'enllá l'Ebro que ns la volen imposar.

* *

Als que portan sanch ben mora deixémlosi entusiasma. ¡Que viuen en la barbarie y no n volém participá!

J. B. T.

Advertencia

Tinguent que sortir lo present, lo primer dia de festas de nostra ciutat, fins al número vinent no podrém publicar la llista de *senyoras* que assistirán avuy, a l'inauguració del espectáculo *neccional* y *bestial* per excellencia.

A més que tampoch l'haguéram pogut publicar, íntegra en lo número que corresponia a demá, per la premura de temps y per lo temor natural y justificat de que incorreguéssem en alguna omisión ben lamentable, y tinguent lo desitj de ferla lo més completa possible.

Per lo tant tinguin paciència nostres llegidors fins al altre, si a Deu plau.

La R.